

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____ О. І. Гура

« ___ » _____ 20__ р.

ЕКОПРОДУКЦІЯ ТА ЕКОТЕХНОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки магістрів

спеціальності: 8.18010017 – «Економіка довкілля і природних ресурсів»

Кафедра міжнародної економіки та економічної теорії

2015 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедра міжнародної економіки та економічної теорії
економічного факультету Запорізького національного університету

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ

Корінний С. О., к.е.н., викладач

**ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ
КАФЕДРОЮ**

міжнародної економіки та економічної теорії 27.08.2015 року, протокол №1

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

д.е.н., професор

Д. І. Бабміндра

ВСТУП

Програма з курсу «**Екопродукція та екотехнології**» відповідає навчальному плану та програмі підготовки студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за спеціальністю 8.18010017 – «Економіка довкілля і природних ресурсів».

Курс «**Екопродукція та екотехнології**» є необхідною складовою опанування сучасних та перспективних надбань економічної науки за умов перманентного нарощування інтенсивності негативного техногенного впливу на довкілля; погіршення загальної екологічної ситуації у світі, в Україні та регіонах; поширення загальносвітової харчової кризи; недостатньої забезпеченості країн природними ресурсами та їх неминучого вичерпання; розширенням та ускладненням кола хвороб, пов'язаних з негативним екологічним станом навколишнього середовища та низькою якістю продукцію, що споживається.

Об'єктом вивчення дисципліни «**Екопродукція та екотехнології**» є система економічних, соціальних, організаційних, грошових та правових відносин з приводу розробки, купівлі-продажу та використання екотехнологій задля виробництва будь-яких видів екопродукції: промислової, технічної, переробленої, харчової тощо, в світі, в Україні та регіонах.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «**Екопродукція та екотехнології**» присвячений розширенню й поглибленню теоретичних знань та набутті практичних навичок щодо сутності, особливостей та доцільності розробки, запровадження та поширення екологічно чистих технологій виробництва екологічної продукції, управління вищезазначеними процесами, а також опанування їх в розрізі максимізації економічної ефективності з урахуванням екологічного, енергетичного та соціального ефектів. Викладання курсу передуює вивчення базових економічних дисциплін, а саме: «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Регіональна економіка», «Міжнародна економіка» тощо.

Набуті студентами знання та навички з дисципліни «**Екопродукція та екотехнології**» будуть необхідні їм при виконанні дослідницьких робіт та аналітичних досліджень під час виробничих, переддипломних практик, при написанні випускних магістерських робіт, а також у подальшій професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Екопродукція та екотехнології» є формування у майбутніх фахівців розуміння сутності та необхідності загальної модернізації задля виробництва екопродукції через всезагальне запровадження екотехнологій. Студенти отримають глибоке розуміння наявних глобальних, регіональних і місцевих проблем, пов'язаних з погіршенням стану навколишнього середовища і марнотратним використанням природних ресурсів суспільством в промислових, побутових та соціальних потребах. В курсі акцентується увага на отриманні усвідомлення та розвитку навичок в сфері виробництва екологічно чистої продукції та забезпечення екологічних технологій, в розрізі поєднання та інтегрування знань з природничих, соціальних та економічних відносин.

Курс має теоретичне та практичне значення. В курсі розглядаються концептуальні питання пов'язані з підвищенням еколого-економічної ефективності діяльності та посилення конкурентоспроможності сукупності галузей промисловості України, на основі запровадження засад сталого розвитку, екотехнологій, енергоефективності, з урахуванням передового світового досвіду.

Завдання навчальної дисципліни:

Відповідно до визначеної мети, завдання даного курсу полягає в сприянні підвищенню спеціально економічного рівня фахової підготовки, розвитку та удосконаленню навичок науково-аналітичного та інноваційного опрацювання проблем набуття еколого-економічної ефективності з позицій державних, регіональних інтересів, інтересів промислових підприємств та суспільства, через механізми управлінського впливу в процесі прийняття раціональних господарських рішень в ході реалізації економічно-господарської при виробництві екопродукції.

Завдання курсу:

- засвоїти цілі, задачі, принципи та методи посилення еколого-економічної та енергетичної безпеки при виробництві всіх видів продукції;
- виявити сутність специфічних проблем, пов'язаних із запровадженням екотехнологій для виробництва всіх видів екопродукції;
- вміти аналізувати можливості та рівень ефективності запровадження екотехнологій задля виробництва екопродукції, враховуючи економічний, соціальний та енергетичний аспекти.

Вимоги до знань та вмінь:

За підсумками вивчення курсу студент повинен **знати:**

- предмет і завдання дисципліни;
- місце і роль сектору екопродукції та екотехнологій в економіці світу, країни, регіону;
- поняття, склад, структуру сектору екопродукції та екотехнологій світу, країни, регіону;
- сутність, способи та напрямки ефективного запровадження екотехнологій у виробництво вітчизняних промислових підприємств, напрямки їх подальшого удосконалення та поширення.

Студент повинен **уміти:**

- аналізувати взаємозв'язок економічної, екологічної та харчової безпеки на рівнях світу, держави, регіонів;
- оперувати складовими ефективною політики запровадження екотехнологій для виробництва екопродукції;
- обирати ефективні важелі впливу управлінського регулювання при виробництві екопродукції з подальшим накопиченням досвіду для трансферу екотехнологій у відповідності з різними напрямками еколого-економічної та продовольчої безпеки на рівні держави, регіону, підприємства;
- самостійно виконувати економічні розрахунки з обчислення собівартості та ціни екопродукції;
- моделювати та укладати інвестиційні проекти із запровадження екотехнологій на промислових підприємствах.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи екопродукції та екотехнологій.

Тема 1. Вплив економіко-виробничих систем на навколишнє середовище.

Поняття, склад, структура екосистем. Сутність техногенного впливу на екосистеми та довкілля. Взаємозв'язок соціуму, екосистем, природних ресурсів та виробництва. Види та напрямки впливу людської діяльності на стан навколишнього середовища.

Тема 2. Еколого-економічна модернізація.

Сучасний стан еколого-економічних систем різних рівнів: світового, рівня країни та регіонів. Сутність сталого розвитку в модернізації еколого-економічних систем. Рівні еколого-економічної модернізації: мікро та макро. Індустріальна екологія.

Тема 3. Об'єктивна необхідність виробництва екопродукції та запровадження екотехнологій.

Сучасний стан еколого-економічних систем в світі, Україні та регіонах. Перспективні напрямки екологічної модернізації вітчизняних еколого-економічних систем. Технічні аспекти сучасного еколого-економічного стану вітчизняної економіки.

Тема 4. Екопродукція.

Сутність, види та способи виробництва екопродукції. Функції екопродукції на галузевих ринках. Роль екопродукції в еколого-економічній модернізації. Вплив екопродукції на соціум.

Тема 5. Екотехнології.

Сутність, види та напрямки запровадження екотехнологій. Функції екотехнологій на виробництвах. Особливості реалізації екотехнологій на існуючих підприємствах та підприємствах, що утворюються.

Тема 6. Ціноутворення виробництва екопродукції.

Економічна сутність та функції цін у виробництві екопродукції. Особливості механізму ціноутворення при виробництві екопродукції. Система цін на екопродукцію. Цінова політика на ринку екопродукції та екотехнологій.

Тема 7. Економічна ефективність виробництва екопродукції.

Сутність ефективності виробництва екопродукції. Економічний, екологічний, соціальний та енергетичний аспекти ефективності виробництва екопродукції. Показники та методика розрахунку ефективності виробництва екопродукції.

Змістовий модуль II. Модернізація та сталий розвиток еколого-економічних систем.

Тема 1. Модернізація та економічне зростання за рахунок виробництва екопродукції та запровадження екотехнологій.

Сутність, види та напрямки реалізації засад сталого розвитку. Роль екопродукції в загальній модернізації та забезпеченні сталого розвитку. Роль екотехнологій в забезпеченні ефективного сталого розвитку.

Тема 2. Державне регулювання запровадження екотехнологій та підтримка виробництва екопродукції.

Поняття державного регулювання економіко-правового механізму відносин щодо створення, упорядкування, трансферту та запровадження екотехнологій. Цілі державного регулювання в підтримці поширення екотехнологій. Функції держави з регулювання розвитку виробництва екопродукції.

Тема 3. Науково-технічний прогрес та інновації у виробництві екопродукції.

Поняття та основні напрямки науково-технічного прогресу. Сутність, класифікація та необхідність інновацій для створення екотехнологій та виробництва екопродукції. Напрямки інноваційного розвитку та модернізації еколого-економічних систем.

Тема 4. Інвестування в екотехнології та виробництво екопродукції.

Поняття та джерела фінансових інвестицій для запровадження екотехнологій. Економічна ефективність інвестицій в екотехнології та виробництво екопродукції. Оцінка ефективності інвестиційних альтернатив. Напрямки максимізації ефективності інвестиційних вкладів.

Тема 5. Розміщення та територіальна організація ековиробництв.

Основні фактори розміщення ековиробництв. Розміщення ековиробництв в галузях сільського господарства. Розміщення ековиробництв в галузях переробної промисловості. Розміщення ековиробництв в енергетиці.

Тема 6. Охорона навколишнього середовища та виробництво екопродукції.

Мінімізація шкідливого впливу на навколишнє середовище за рахунок запровадження екотехнологій. Оптимізація використання природних ресурсів при виробництві екопродукції. енергоспоживання переробних галузей АПК. Взаємозв'язок елементів АПК та їх вплив на довкілля.

Тема 7. Екоінжиніринг.

Сутність, функції та завдання екоінжинірингу. Економічні аспекти екоінжинірингу. Фінансові цілі екоінжинірингу. Природний капітал, сталий розвиток та модернізація екосистем.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Борщук Є. М., Загорський В. С. Екологічні основи економіки: Навч. посібник. – Львів: «Інтелект-Захід», 2005. – 312 с.
2. Запольський А. К. Екологізація харчових виробництв : підручник / А. К. Запольський, А. І. Українець. – К. : Вища шк., 2005. – 423 с.
3. Нестеров П. М. Экономика природопользования: Учеб. пособие для эконом., спец. вузов. – М.: Высшая школа, 2004. – 256с.
4. Оптимізація природокористування. В 5-ти томах. Том 1. Природні ресурси: еколого-економічна оцінка: Навчальний посібник / С.І. Дорогунцов, А.М. Муховиков, М.А. Хвесик. – К.: Кондор, 2004. – 219с.
5. Руснак П. П. Економіка природокористування: Навч. посібника К.: Вища школа, 2002. – 318 с.
6. Jeffrey H. Dorfman Economics and Management of the Food Industry. – London : Routledge, 2014. – 214 p.

7. Ioannis S. Arvanitoyannis Waste Management for the Food Industries. – Amsterdam : Elsevier, 2014. – 214 p.
8. Richard L. Knight, Sarah F. Bates. A new century for natural resources management. – Washington : Island Press, 2008. – 401 p.
9. Vilnis Vesma. Energy Management Principles and Practice: a companion to BS EN 16001:2009. – London : British Standards Institution, 2009. – 180 p.
10. William E. Grant. Ecology & Natural Resources Management. System analysis and simulation. – New York : John Wiley and Sons, 2012. – 381 p.

Додаткова:

1. Добряк, Д. С. Еколого-економічні засади реформування землекористування в ринкових умовах [Текст] / Д. С. Добряк, Д. І. Бабміндра. – К. : Урожай, 2006. - 336 с.
2. Мельник Л. Г. Екологічна економіка. – Підручник / 2-е вид. випр. і доп. – Суми.: Університетська книга, 2003. – 348с.
3. Третьяк, А. М. Земельні ресурси України та їх використання [Текст] / А. М. Третьяк, Д. І. Бабміндра. – К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. – 143 с.
4. Черевко Г. В., Яцків М. І. Економіка природокористування. — Львів: Світ, 2005. – 208 с.
5. Edward L. Felton Jr., Thadford A Felton Food Industry Management and Economic Development. New York : The Intermundia Press, 2012. – 322 p.
6. H. Panda The Complete Book on Managing Food Processing Industry Waste. — New Delhi : Asia Pacific Business Press Inc., 2013. — 400 p.
7. Joyce I. Boye, Samuel Benreheb Godefroy Allergen Management in the Food Industry. Indianapolis : John Wiley & Sons, Inc., 2010. – 624 p.
8. Joanne Evans, Lester Hunt. International Handbook on the Economics of Energy. – Cheltenham : Edward Elgar Publishing Limited, 2009. – 281 p.
9. Tanya M. Shenk, Alan B. Franklin. Modeling in Natural Resource Management. – New York : Island Press, 2006. – 235 p.
10. William E. Grant. Ecology & Natural Resources Management. System analysis and simulation. – New York : John Wiley and Sons, 2012. – 381 p.

Електронні ресурси:

1. Офіційний сайт журналу The Economist [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economist.com>
2. Офіційний сайт журналу The Financial Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ft.com>
3. Офіційний сайт журналу The Wall Street Journal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketwatch.com>
4. Офіційний сайт Міжнародної асоціації менеджменту довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.emaweb.org>
5. Офіційний сайт Міжнародної мережі менеджменту довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inem.org>
6. Офіційний сайт Міжнародної асоціації дослідження агропромислових відходів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iamawaste.org/>

7. Офіційний сайт Міжнародної асоціації з дослідження суспільства та природних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasnr.org/>

8. Офіційний сайт міжнародної суспільної організації «Римський Клуб» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.clubofrome.org/>

9. Офіційний сайт Світової енергетичної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldenergy.org/data/resources/>

10. Офіційний сайт Фонду поновлюваних природних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rnrf.org/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – модульні контрольні роботи, тести, залікові питання та задачі.